

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Факультет Міжнародних відносин, політології та соціології
Кафедра суспільних комунікацій та регіональних студій

СОЦІОЛОГІЯ ОСВІТИ ТА СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Обсяг	4 кредитів (120 год.)
Семестр, рік навчання	7 семестр 4-й рік навчання
Дні, час, місце	Платформа zoom
Викладач (-і)	Каменська Тетяна доктор соціологічних наук, професор кафедри СКРС
Контактний телефон	+0984925723
E-mail	nikadevichya@gmail.com
Робоче місце	кафедра суспільних комунікацій та регіональних студій
Консультації	Онлайн-консультації., платформа zoom, очні консультації: Французький б-р, 24/26, каб. 40, щотижнево за розкладом.
Комунікація	Здійснюється через очні зустрічі, месенджери та електронну пошту

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предмет вивчення дисципліни	Навчальна дисципліна «Соціологія освіти та сучасні освітні технології» вивчає одну з найактуальніших галузей людського життя – освітню систему, її технології, історичні трансформації і процеси, які об'єднують різні верстви населення за віком, знаннями, соціальними статусами, вірою та іншими характеристиками і оснащує студентів-соціологів систематизованим історичним досвідом з теоретичних напрацювань та методологією і методами соціологічних досліджень.
Місце дисципліни в освітній програмі:	Дисципліна відноситься до обов'язкових курсів. Знання, уміння і навички з «Соціології молоді», «Соціології особистості», «Основи соціальної інженерії» передують даній дисципліні. А знання, уміння і навички з «Соціології освіти та сучасних освітніх технологій» потрібні для вивчення дисципліни «Методології та логіки наукового дослідження».
Мета курсу.	Мета: удосконалити знання студентів про багатогранну соціальну галузь освіти та доповнити їх вміннями досліджувати проблеми у відповідних соціальних інститутах, організаціях, групах та освітніх процесах.
Завдання дисципліни:	<ul style="list-style-type: none"> - Ознайомити студентів з основними науковими підходами до освіти, з інформацією про генезис становлення інституту освіти, з основними моделями інтерпретацій освітніх проблем у роботах класиків соціології. - Надати теоретичні знання та практичні навички пошуку відмінностей між поглядами класиків, відомих фахівців, дослідників з проблем соціології освіти. - Сформувані навички використання категоріального апарату науки і теоретичних моделей в аналізі освітньо-виховної сфери життя.

	- Освоїти вміння поєднувати теоретичні узагальнення та емпіричні результати в аналізі і вирішенні освітньо-виховних проблем.
Компетентності	ЗК03. Здатність працювати в команді. ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. СК06. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації. СК09. Здатність планувати, організувати та здійснювати освітній процес з використанням сучасних соціально-педагогічних технологій та розумінням особистої відповідальності за їх ефективність і якість.
Очікувані результати	РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності. РН06. Ефективно виконувати різні ролі (зокрема організатора, комунікатора, критика, генератора ідей, виконавця тощо) у команді в процесі вирішення фахових задач. РН13. Проектувати та організувати освітній процес у закладах загальної середньої освіти, конструювати різні типи навчальних занять з соціально гуманітарних дисциплін, застосовуючи сучасні технології навчання з урахуванням особливостей учнівського колективу та індивідуальних освітніх потреб учнів.

ОПИС КУРСУ

Форми методи навчання	<i>i</i> Курс буде викладений у формі лекцій (20 год.), практичних (20 год.) занять, організації самостійної роботи здобувачів (80 год.). Викладання та вивчення навчальної дисципліни здійснюється наступними методами: – словесні методи: лекції, пояснення, формулювання запитань до викладача в ході лекцій, дискусії; – наочні методи: ілюстрація, демонстрація; – методи формування практичних умінь і особистісних якостей: виконання практичних та лабораторних завдань, дискусії, «мозкова атака», імітаційні ігри та тренінги, написання підготовка і здійснення доповідей перед аудиторією, формулювання запитань до студентів-доповідачів, розробка програмних елементів соціологічного дослідження. Самостійна робота включає роботу з текстовим матеріалом та навчально-методичною літературою та статистичними даними й виконанням практичних завдань: складання тематичного тезаурусу, есе, складання реферату, підготовку презентацій, імітацій проведення дослідницьких дій польового етапу.
Зміст навчальної дисципліни	Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічне забезпечення соціологічної галузі «соціологія освіти» Тема 1. Освіта у широкому спектрі тлумачень та науково-дослідницьких підходів Освіта в лексичному та соціологічному дискурсах Освіта як надбання особистості. Освіта як результат і процес творення. Освіта як соціальний інститут. Освіта як цінність і як соціо-культурний феномен. Уявлення про досвітчану людину. Об'єкт та предмет соціології освіти.

Тема 2. Освітньо-виховні парадигми

Освітньо-педагогічні парадигми: Езотерична парадигма - педагогіка присвячених, вхід у надрозуміння, девіз: «Усвідомлення – сила». Науково-технократична – бінарні шкали оцінок, доказ істинності, девіз: «Знання – сила». Гуманістична – багатство імпровізацій, співробітництво, взаємозбагачення, девіз «Пізнання – сила». Пам'ять і такт у гуманістичної традиції. Гармонічне сполучення даних трьох парадигм у сучасному навчальному процесі: фундаментальність – синергетичність - цілісність.

Тема 3. Філософські підходи до освіти

Наукові підходи та їх типологізації. Специфіка філософського підходу до освіти. Підхід до освіти з точки зору філософії холізму. Антропологічний підхід до освіти: педагогічна антропологія; освіта з позиції універсальної антропології.

Тема 4. Соціолого-орієнтовані підходи до освіти

Синергетичний підхід до освіти: формування освітнього середовища. Моралістський підхід. Конструкціонізм як науковий підхід у соціології освіти: у вихованні і у навчанні. Інституціоналізм як суто соціологічний підхід до освіти. Функціоналізм. Морфогенетичний підхід М. Арчер. Діяльнісний підхід. Спільносний підхід. Компетентнісний підхід, поняття компетентності. Конфліктологічний підхід, види конфліктів в освітньому просторі. Пояснення провалів у навчанні дітей з позицій різних політичних плинів. Просторово-часовий підхід до освіти.

Змістовий модуль 2. Освітньо-виховний процес у соціологічних дослідженнях

Тема 5. Взаємозв'язок знання, освіти й соціальної структури

Трансформація знання від теологічного до інтелекту. Вплив знання на соціальну організацію суспільства, зв'язок науки і релігії. Інтелігенція та інтелектуали у соціальній структурі, у освітньому інституті.

Зв'язок соціології освіти і соціології знання. Розвиток і ускладнення соціального інституту освіти. Історія вищої освіти: Візантійська вища освіта, Середньовічні університети Європи.

Перші університети України. Історія Києво-Могилянського братерства (академії). Становлення західної демократії та її вплив на розвиток освіти. Британська та американська моделі освіти. Масова та елітарна освіта.

Тема 6. Історіографія розвитку вітчизняної соціології освіти.

Соціологія освіти до 1917 року - початок інституціоналізації соціології освіти.

Радянський період в історії соціології освіти: 20-60 роки - основні завдання освіти; 60-70 роки – Новосибірська школа (Шубкін В.Н.), 80-і роки – Тітма М.Х., Філіппов Ф.Р; Сучасний період і специфіка соціологічних досліджень у системі освіти. Проблема доступності до університетської освіти. Рейтинг країн у сфері освіти і рейтинг університетів. Три основні підходи до визначення доступу університетській освіти.

Тема 7. Дослідження міжособистісних відносин у системі освіти

Вплив освіти і людського розуму на ноосферний світ за В.І. Вернадським. Проблеми колективістського виховання у сучасному

	<p>світі. Доместифікація освіти. Соціальні мережи та їх вплив на шкільну освіту. Конфлікти в освітньому середовищі. Соціальний запит на формування критичної свідомості у сучасної молоді.</p> <p>Тема 8. Сучасні освітні технології</p> <p>Технологічність навчального процесу. Предметно орієнтовані технології навчання. Технологія повного засвоєння: основні характеристики; послідовність кроків. Таксономія цілей в навчальному процесі.</p> <p>Технологія рівневої диференціації: зовнішня диференціація, внутрішня диференціація. Технології протидії в освітнім процесі. Технології формування компетентностей.</p> <p>Постковідні дистанційні технології освіти (переваги й недоліки онлайн освіти)</p>
<p>Перелік рекомендовано ї літератури</p>	<p>1.Хижняк Л. М. Університетська освіта: навч. посібник / Х. ХпрРІ НАДУ „Магістр”, 2010. 192 с.</p> <p>2.Швець Д. Є. Концептуалізація та інституціоналізація системи управління вищою освітою: український та зарубіжний досвід: дис. на здобуття наукового ступеня д-ра соціол. наук : 22.01.00- теорія та історія соціології. Запоріжжя, 2013, 517 с.</p> <p>3.Чепак В. В. Соціологія освіти: теретико-методологічні проблеми у морфо-генетичному вимірі Науково-методичний журнал „Наукові праці”. Вип. 133. Т. 146. Серія „соціологія”. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. С. 64–70.</p> <p style="text-align: center;">Додаткова література</p> <p>1.Бакіров В. С. „Суспільство знань” та трансформація вищої освіти / Методологія, теорія та практика сучасного суспільства. Збірник наукових праць. – Харків, 2006. С. 352–356.</p> <p>2.Піддубний В. А. Освіта в Україні: тенденції розвитку. К., 2001. 658 с.</p> <p>3.Судаков М. В. Інститут вищої освіти України в контексті структурної диференціації суспільних систем / Методологія, теорія та практика сучасного суспільства. Збірник наукових праць. – Харків, 2005. 746 с.</p> <p>4.Каменская Т.Г Социология образования: традиции и перспективы: учебное пособие . Одесса, Печатный дом. 2013. 172 с</p> <p>5.Лукашевич М. П. М. В. Туленков .Соціологія освіти / Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: Навч. посіб. 2-е вид. К.: ПЦ «Фоліант», 2007. 451с.</p> <p>6.Гончаров С.М. Основи педагогічної праці: Навчально-методичний посібник. Рівне: РДТУ, 2001. 256с.</p> <p>7.Белова Л. О. Теоретичні засади виховання у сучасному вищому навчальному закладі / Методологія, теорія та практика сучасного суспільства. Збірник наукових праць. Харків, 2005. С. 575–578.</p> <p>8.Кремень В. Наука продукує нові знання, освіта їх олюднює. Наука і суспільство, 2008. №1/2. С. 2–14.</p> <p>9.Мысык И. Г. Философия образования и тенденции развития образования в Украине / Перспективы, 2011. № 4 (50). С.101–106.</p> <p>10.Січкаренко Г. Процеси адаптації вищої школи України до розвитку ринкових відносин. / Університет, 2008. №6. С.89–99.</p> <p>11.Филатова Л. О. Компетентностный подход к построению содержания обучения как фактор развития преимущества школьного и вузовского образования / Дополнительное образование., 2005. №7. С. 9–11.</p>

	<p>12. Gergen, K. J. (1997). Social psychology as social construction: The emerging vision. In C. McCarty & A. Haslam (Eds.), The message of social psychology: Perspectives on mind in society (pp. 113-128). Oxford:</p> <p style="text-align: center;">15. Електронні інформаційні ресурси</p> <p>1. https://www.rada.gov.ua/ - Офіційний сайт Верховної Ради України. 2. http://www.nbuv.gov.ua/ - Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. 3. https://niss.gov.ua/ - Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. 1. 4. Наукова бібліотека Одеського національного університету ім.І.І. Мечникова. Офіційний сайт http://lib.onu.edu.ua/ 5. https://classroom.google.com/c/NTk1MTI0MzMzMjI5</p>
--	--

ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль здійснюється наступними методами:

- опитування за програмним матеріалом, який викладається на лекціях;
- обговорення дискусійних питань, що розглядаються на практичних заняттях;
- відпрацювання практичних навичок;
- оцінювання виконання самостійної роботи;

Форма підсумкового контролю – іспит. Загальна підсумкова оцінка (сума балів) складається з оцінки поточного контролю результатів навчання впродовж семестру та оцінки результатів навчання при проведенні контрольних заходів під час підсумкового контролю (тестовий контроль - тестування на паперовому носії з ручною перевіркою, та усний іспит).

Схема розподілу балів:

Кількість балів за поточний контроль – 80 б.

Максимальна кількість балів за підсумковий контроль 20 б.

Критерії оцінювання поточного контролю: оцінюються знання, які виявив здобувач при роботі на семінарських, практичних заняттях та при виконанні самостійної роботи.

Здобувач допускається до підсумкового контролю (іспиту) за навчальну дисципліну, якщо він виконав усі види практичних робіт, передбачених робочою програмою незалежно від сумарної кількості балів, отриманих за результатами поточного контролю за семестр.

Повторне складання іспиту з метою покращення оцінки не допускається.

Оцінювання знань (розподіл балів) здобувачів

Метод	Форма	Бали	максимум
Поточний контроль	Робота на семінарах	8 балів	64
Індивідуальне самостійне завдання		2 бали	16
Підсумковий контроль	Іспит (усний)	20 балів	20
Сума балів			100

Самостійна робота здобувачів.

форми	методи контролю	строки задачі завдань
Елементи соціологічного інструментарію	окремі програмні елементи прикладних соціологічних досліджень	Студент обирає форму самостійної роботи. Тему та строк виконання обговорює з викладачем.
Складання реферату	реферат	

Тезаурус	тезаурус	
Есе	есе	

Критерії оцінювання самостійної роботи

Вид	Максим к-сть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Елементи соціологічного інструментарію	2	Здатність студента сформулювати інструментарій збору первинної соціологічної інформації при заданій необхідній частині програми дослідження
Реферат	2	Вміння студента працювати з науковою літературою та обирати в ній матеріал за визначеною темою, здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу; викладати матеріал з посиланням на джерела; демонструвати дотримання лексичних, фразеологічних, граматичних і стилістичних норм української літературної мови
Тезаурус	2	вміння студента працювати із спеціальною термінологією (її тлумаченням, роз'ясненням, коментарями).
Есе	2	Самостійність, логічність розкриття теми, аналіз думок та висловлювань інших авторів за темою, аргументовані особисті висновки

Критерії оцінювання під час іспиту

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
17-20 балів	міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, вміння застосовувати теоретичні знання при розв'язанні практичних прикладів.
12-16 балів	міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак містять певні (несуттєві) неточності, вміння застосовувати теоретичні знання при розв'язанні практичних прикладів.
7-11 балів	достатні знання навчального матеріалу, неточні відповіді, вміння застосовувати теоретичні знання при розв'язанні практичних прикладів;
3-6 балів	слабкі знання частини навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності викладу матеріалу, слабе застосування теоретичних знань при розв'язанні практичних прикладів;
1- 2 балів	слабкі знання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на запитання, невміння розв'язувати практичні приклади.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, виконання і здача яких здійснюється з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання іспиту можливе із дозволу деканату за наявності поважних причин або за письмовою заявою (апеляцією) здобувача до декана
Політика щодо академічної доброчесності:	Здобувачі повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначає Кодекс академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І.Мечникова

	<p>http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/acad-dobrochesnost.pdf.</p> <p>У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.</p>
<i>Політика щодо відвідування та запізень:</i>	<p>Відвідування практичних занять є обов'язковим компонентом оцінювання, що передбачає нарахування балів. За об'єктивних причин (напр., воєнний стан, епідемії, хвороба здобувача, стажування за академічною мобільністю та ін.) навчання може відбуватись дистанційно в он-лайн формі за графіком, погодженим із викладачем.</p>
<i>Мобільні пристрої</i>	<p>Дозволяється використання мобільних пристроїв на практичних заняттях за необхідності групової роботи у спеціальних Додатках.</p>
<i>Поведінка в аудиторії:</i>	<p>Всі здобувачі беруть активну участь у всіх заняттях: опитуваннях, дискусіях, під час практичних занять. Виконують всі навчальні завдання вчасно, відповідно до робочої навчальної програми. Всі здобувачі повинні дотримуватимуться правил поведінки в аудиторії на засадах партнерських стосунків, взаємоповаги, взаємопідтримки та взаємодопомоги.</p>